

USPEN LABOR PARTY V NEW BEDFORDU

Prihrala je ljudstvu 150 tisoč dolarjev in nudi protekcijo proti boleznim, starosti in pomanjkanju.

New Bedford. — (F. P.) — Kako velikega pomena je delavska stranka, je razvidno iz rekorda newbedfordske Labor partyje. Na strankinem zborovanju je bilo poročano, da je mestna uprava prihrala že 10 tisoč dolarjev na izdatkih, odkar je v mestni vladi sedem delavskih zastopnikov. Pri zadnjih mestnih volitvah, ki so se vršile pred tremi meseci, je delavska stranka izvolila sedem koncilmenov. Njih uspeh v vladi se že kaže tudi v dolarjih.

Jacob Minkin, ki je branil pred sodiščem delavce v zadnji stavki, je na ahođu napadel New Bedford Gas & Edison družbo, katere skuša doseči povznanje cen za plin in elektriko na podlagi izvođenih kapitalizacij. Družba je faktično investirala v podjetje 10 milijonov dolarjev, zahteva pa, da ljudstvo plačuje za komoditeto na podlagi 26 milijonske kapitalizacije, ki predstavlja 16 milijonov "vode".

Tajnik tekstilne unije Abraham Binns je rekel, da program delavske stranke ni nič drugega kot protekcija proti boleznim, starosti in proti pomanjkanju in da je stranka potrebna strokovnim organizacijam.

Novi pojavi v new-orleanski stavki

Delavstvo podpre stavko finančno; centralna unija zahteva pooblaščenje cestnih železnic in odpoklic mestne vlade.

New Orleans. — (F. P.) — Zastopniki neworleanskih delavcev so na izredni seji sklenili, da zbljajo klin s klinom in porazi Public Service kompanijo na njenih lastnih tleh. Odglasovali so, da vsak organiziran delavec prispeva pet procentov od svoje plače v poseben sklad, ki bo služil za podporo stavarjem in za boj proti kompaniji. Ako potrdi ta sklep vseh 83 lokalnih uni, bo prišlo v stavkovni fond \$65,600 vsak teden. "Boj z dolarji" je najnovejša geslo new-orleanskega delavstva.

Drugi pomenljiv pojav v stavkovni situaciji je zahteva neworleanskega delavstva, da guverner skliče k izrednemu zasedanju državne legialature. Od državne legialature se zahteva, da sprejme potrebni zakon, ki bi dal moč mestu New Orleans za pooblaščenje cestnih železnic.

Seja centralne unije, na kateri je bilo navzočih 1500 oseb, je sprejela tudi zahtevo za odpoklic mestne vlade, ker so val komisarji (koncilmeni) na strani Public Service kompanije. Najbolj pa so navzoči pozdravili sugetivno, da se načelnika policije odstavijo zaradi njegovega sovražnega postopanja napram stavarjem.

Vrčila se je tudi izredna konferenca ženskih organizacij. Rezultat te seje je, da so tudi ženske sprejele svoje geslo, ki se glasi: "Bankrupt Public Service". Razen trgovskih šolsnic in časopisov je vse prebivalstvo na strani stavarjev.

Kompanija se poslužuje raznih sredstev za razbitje stavke. Najela je tudi večje krdo ženak, katerih naloga je, da se prevajajo na pouličnih železnicah. Tem "pasažirjem" plača 76 centov na uro. Družbo stane stavka okrog 60 tisoč dolarjev vsak dan. Upala je, da bo stavka zdrobljena v tridesetih dneh. V svojem računu se je precej zmotila, ker med ljudstvom in stavarji vlada danes večja solidarnost kot pa ob pričetku stavke. Ljudski antagonizem je ukoreninjen v dejstvu, ker kontrolira železnice "tudi" kapital-newyorkski kapitalisti.

ZNAMENJE DOBRIN ČASOV ZA KAPITALISTE

Bogata žetev na borzi.

Washington, D. C. — Vrednost delnic ameriških železnic se je zadnji teden zvišala za eno milijardo dolarjev. To se je zgodilo na newyorkski borzi v Wall streetu, potem ko se je raznesla novica, da je bil "zaslužek" ameriških železnic v prvih petih mesecih izredno dober. Cene delnicam so leze vedno višje, in ko so koncem tedna izračunali, koliko zneso skupni povisek, so pronašli, da so tisti, ki imajo delnice železnic, obogateli v enotni tednu za eno milijardo dolarjev.

Pa naj si še kako upa ziniti, da so zlati časi že minili. "Zaslužiti" eno milijardo dolarjev v enem tednu se ne pripeti v vsaki deželi in tudi ne v vsaki državi. In ako je še kako kak delavec, ki bo zmalaj s glavo, ako silil besedo p-r-o-o-o-speriteta, se mu lahko stavi vprašanje, zakaj se noče poslužiti prilike v Wall streetu, kjer ima priliko, da na borzi lahko zasluži več v enem tednu kot pa, ako dela v tovarni milijon ur tedensko.

Ta milijarda dolarjev ne pomeni nič drugega kot to, da bo ameriško ljudstvo plačevalo večje obresti in dividende železniki-magnatom kot v preteklosti. Resnična vrednost železnic se ni zvišala za en sam cent, ker ta milijarda je šla v žepne lastnikov in ne za novo opremo itd.

Progresivci se ne podajo nazadnjakom

KPDA odgovarja kritikom in pravi, da bo šla po začrtani poti.

New York. — (F. P.) — Bojevito razpoloženje voditeljev Konferenca za progresivno delavsko akcijo je razvidno iz odgovora raznim kritikom, predvsem voditeljem ADF. "Neglede na napade in grožnje od strani delavskih voditeljev", se glasi odgovor, "bo KPDA še nadalje kritizirala reakcionarno politiko in delovala za napredna načela in priporočila."

Odgovor se nanaša tudi na komuniste. KPDA obsoja vsako organizirano skupino, takozvane "nukleje" v unijah, ki pripeljejo navodila od zunaj in katere skušajo izvajati v interesu komunistične stranke.

"Svoboda" časopisja v Italiji

Mussolinijeva odredba napravi la italijanske žurnaliste fašistične hlapčane.

Curich, Švica. — Svoboda govora in vesti je v Italiji nepoznana stvar, odkar je Mussolini zasedel pristol Italije. Vendar se je do preteklega meseca maja sem in tam dogajalo, da je bil objavljen članek, ki ni delal "časti" mussolinijevemu Italiji.

Sedaj se taka stvar ne bode mogla več dogajati. Mussolini je izdal naredbo, da morajo vsi žurnalisti spadati v žurnalistični sindikat in drugič, da časopisi ne smejo objaviti nobenega prispevka, ki prihaja izpod peresa osebe, ki ne spada v ta sindikat ali organizacijo.

To seveda ni navidezno nič slabega in Mussolini bi lahko postal velik dobrotnik italijanskih žurnalistov.

Ali v tej odredbi tudi stoji za planom, da sme postati član žurnalističnega sindikata le oseba, ki dobi od prefekta spravevalo o dobrem političnem in filozofskem vedenju. Z drugo besedo rečeno, spravevalo dobijo le žurnalisti in drugi intelektualci, ki so pripadniki Mussolinijevega režima. In vsak član, ki po mnenju voditeljev žurnalističnega sindikata stori kak prestop, izgubi članstvo pravico, namreč se ga izbace iz organizacije, kar pomeni avtomatično izgubo poklica.

Res je, da novi zakon tudi določuje proceduro v svrhu apelacije proti izključitvi. Navidoma namen te določbe je, da se popravi krivica, ki je mogoče nastala v posameznem slučaju. Stremiljenje te točke je v resnici to, da se "grešnike" spreobrne, ako mogoče, in je le prazna gesta.

Huda vročina vnapovsod.

Chicago. — Vlaška temperatura — okoli 90 — goni ljudi v kopališča. V petek je eden deček utonil.

Milwaukee, Wis. — V petek sta dva utonila v Michiganskem jezeru, ko sta se hotela ohladiti v vodi. Eden utopljencev se je pisal John Kosec.

St. Paul, Minn. — Nenavaden val vročine se je razlil po severozapadu. V Bismarcku; Severna Dakota, so imeli 26. t. m. 106 stopinj.

Bruselj Belgija, 27. jul. — Vročica v Evropi še vedno pritiska. Pitne vode v Bruslju je vedno manj in večer je mestna uprava prepovedala kopanje v banjah ali zunaj v predmestjih.

Rim, 27. jul. — V zadnjih 24 urah je v Italiji umrlo 10 oseb za vročino.

13. ubitih na britanski bojni ladji.

Valetta, Malta, 27. jul. — Silna eksplozija na angleški križarici "Devonshire" je večerj usmrtila 18 moških in 12 je težko ranjenih.

NOVO OBLIKO MESTNE VLADE ZAHTEVAJO

V Kenoshi preti nova politična revolucija; delavci zahtevajo wardni sistem reprezentacije.

Kenosha, Wis. — Mestni odbor je prejel peticojo s 3,700 podpisov, v kateri se zahteva, da vlada uvede wardni sistem reprezentacije. V slučaju, da mestni odbor ne ugoditi tej zahtevi, bo alo vprašanje spremembe vladne forme na splošno glasovanje v smislu državnega zakona.

Akcijo za to spremembo vodi Jo delavci, predvsem pleteninarji, ki so se stali pri Allen-A kompaniji še nadi leto dni. Nad mestno vlado so Naah, Simmons in Allen-A kompanije dobile popolno kontrolo. Delavci so pričeli mliliti, da bi bili mestni očetje bolj odgovorni napram ljudstvu, ako bi reprezentirali wardi ali okrožja kot so pa sada, ker so izvoljeni "at large" ali na splošno.

Do tega mliljenja so prišli po zadnjih okrajnih volitvah, katerih rezultat je pokazal, da delavci laglje izvolijo svoje kandidati, ako se volitve vrše po okrožjih.

Ako človek opazuje razne mestne vlade in spreminjanje form iz ene v drugo, kot je to slučaj marsikaterega mesta skozi dobo več let, mu pred očmi igrajo kontrasti. V enem mestu se potegujejo za eno formo, v drugem za ravno nasprotno. To prvič pomeni, da Amerika še ni dosegla stabilne mestne forme, ki sama na sebi malo ali pa sploh nič ne pomeni. Ali je pa temu prerivanju in tratenju časa največ krivo to, ker primanjkuje v vseh mestih, razen v par izjemah, državnih in v delih stranke, ki bi reprezentirala ljudske interese. In za delavstvo, kakor za ljudstvo v splošnem ima boj za spremembo vladne forme le taktat definitivno vrednost, ako služi prizadevanjem, da se zgradi nova stranka, ki jo imamo tukaj v mlilih. Bred delavske stranke je vsaka politična borba za delavstvo in ljudstvo brez pomena, pa naj se vrši v okvirju ene ali druge vladne forme.

Fašisti ponovno kizirajo papeža

Ceremonije, s katerimi je papež izšel iz "jetnišča," nazivajo profanacijo.

Rim, 27. jul. — Pri četrtkovni evharistični paradi, ko je papež Pij XI. prvič izšel iz Vatikana, je ena oseba umrla v gneči in preko 40 oseb je zbolelo valed solnčarice. Strašna gneča v neznojni vročini na trgu Sv. Petra je povzročila nepopirano trpljenje tisočih ljudi.

Katoliški listi proslavljajo ceremonije kot znak zmage cerkve nad posvetnostjo, medtem pa fašistovski listi ljuto kritizirajo celo prireditve kot profanacijo (oakrumbo) vere. Najostrejši je "Impero," ki piše, da se Rim v splošnem ni dosti zmenil za papežev "izhod iz jetnišča" in da je bilo v radovednih množicah večina tujecev. Rimljani so bili mladni ne morda radi pomanjkanja vere, temveč ker amatraro, da je aljaj takih procesij profanacija vnega, kar je vernikom sveto.

"Impero" piše dalje, da je papeška procesija znak oživljenja klerikalizma v Italiji. Papež je organiziral silne ceremonije, da pokaže, da je on več in bolj priljubljen v Italiji kot je Mussolini. To pa ni res — se hudeje list — kajti Mussolini "lahko vsak čas pritegne večje množice in več navdušenja."

Farmerka korporacija

Štuje se trina zadruga s 30 milijoni kapitala po priporočilu vlade.

Chicago. — Vladni farmaki odbor, ki je zadnje dni konferiral s odborniki raznih farmarskih prodajnih zadrug v hotelu Sherman, je priporočil tem organizacijam, da ustanove svojo tržno korporacijo s lastnimi šitnicami in drugimi pripomočki, ki bi imela najmanj dvajset milijonov dolarjev kapitala. Korporacija bi kupovala pšenico in druge pridelke od farmerjev in jih prodajala na domačih in tujih trgih. Organizirana naj bo na kooperativni sadsrni podlagi in te organizaciji bo farmaki odbor pomagal s posojili iz zvezne blagajne. Farmerski zastopniki — katerih je bilo 52 — so bili ugrinani, naj ustanove to korporacijo še letos.

RUSKA RDEČA ARMADA ZAHTEVA INVAZIJU

Kitajski študenti tudi dražijo sovjeta, dočim se odgovorni oblastniki zblizujejo.

Washington, D. C., 28. julija. — Državni tajnik Stimson je bil sinoči obveščen, da sta sovjetski in kitajski poslanik v Berlinu stopila v direktne stike z namenom, da se poravna spor.

Moskva, 27. jul. — Javno mnenje v sovjetskih republikah je spet razburjeno napram Kitajcem. Enote rdeče armade in morarice ter mnoge delavske organizacije bombardirajo vlado s resolucijami, naj takoj podvzame "specifično akcijo" za varstvo ruskih delavcev v Mandčuriji.

Poročila, ki so jih razširili moskovski listi in radiopostaje o kitajskih zlodejstvih, so razpallila vojske in civilne organizacije. Poročila se glase, da so Kitajci in ruski bogardisti aretirali veliko število ruskih nameščenov vzhodne železnice, s katerimi sada zalo divjaško postopajo. Petdeset Rusov so prignali v verigah in peš in Pograničnaje v Harbin.

Leningradska posadka rdeče armade je sprejela ostro resolucijo zahtevajoč "takojšnje vko-rakanje rdečih čet v Mandčurijo za ukrotitev kitajskih in bogardističnih banditov." Enake resolucije so prišle iz Odesa, Karkova, Kijeva, Tiflisa in Kasana.

Sungaj, 27. jul. — Okrog 400 kitajskih dijakov je večerj demonstriralo pred bivšim sovjetskim konzulatom v mednarodni koloniji. Iz teh demonstracij so se izcimili izgredi in spopadi s policijo. Nekl japonaki policaj je bil ranjen in eden Kitajec je oblašal s kroglo v drobu. Devet voditeljev demonstracij je bilo aretiranih.

Washington, D. C. — Državni department je prejel nadaljne informacije, da so kitajski voditelji pripravljeni povrniti za-seženo železnično sovjetov v svrhu mirnega laravnjanja kontroverze. Državni tajnik Stimson je svetoval kitajskemu poslaniku, da je najboljša, če Kitajaka vzpostavi status quo v Mandčuriji in si s tem zasigura mir.

Konferenca tekstilnih delavk.

Philadelphia, Pa. — Med tekstilnimi delavkami se opaža vedno več zanimanja za unijo in delavske probleme. Koncem tega meseca se zopet snide skupina delavk na konferenci v Bryan Mawr ženskem učilišču, ki se nahaja v bližini Philadelphije. Pridejo iz različnih tekstilnih mest, da se pogovorijo, kako razširiti unijo in jo izpolniti, kjer še obstoja. Na konferenci bodo govorili razni delavski voditelji in ekonomti.

Organiziranje delavcev na jugu.

Anheville, N. C. — Po celem jugu prevladuje delavski organizaciji naklonjen sentiment kot se nikdar v zgodovini. Delavstvo vseh industrij si vedno želi organizacije in tisoč pristopajo v unije. Pristopilo bi jih še več, ako bi bilo večje število delavskih organizatorjev na razpolago po mnenju organizatorja unije strojnikov G. W. Marshalla, ki je govoril o delavski situaciji na jugu na seji centralne delavske unije.

Godbeniki tožijo družbo za plače.

San Francisco Cal. — Od-slovljeni godbeniki tožijo Consolidated gledališko družbo radi izgube dela, osiroma plač. Godbeniki so skušali dobiti injunk-cijo proti odslovlitvi, kar jim je pa sodnik zanikal. Sedaj so vlo-žili tožbo z namenom, da družbo prisilijo, da jih obdrži na plač-ni listi. Vesta, ki jo zahtevajo v obliki plače za izgubljeni čas, znaša \$2,839.

Poincare odstopi

Navaja bolezen. Francoska vlada pada. Briand nastavi novo.

Pariz, 28. jul. — Aristide Briand, zunanji minister, ki je bil že enajstkrat premijer, je spet prevzel predsedništvo francoske vlade.

Pariz, 27. jul. — Raymond Poincare, premijer, je sinoči podal ostavko predsedniški republike. Kot vzrok je navedel težko bolezen in potrebo takojšnje o-peracije. Govori se, da ima ulje-sa v mehurju in celo raka.

Francoški kabinet, ki se je danes sestel, je pooblastil zuna-njega ministra Brianda, naj gre k Poincareju in ga pregovori da umakne reagincijo, če je mogo-če. Ako premijer vstraja pri svojem koraku, bo tudi kabinet formalno odstopil, nakar se re-organizira pod vodstvom Brianda.

Trije ubili v Jugoslaviji

Zandarji ustrelili "protidržavne zarotnike".

Zagreb, Hrvatska, 28. jul. — V bitki med zandarji in protidržavnimi zarotniki v Samoboru, ki je bila večerj, so bili trije zarotniki ubiti in deset ranjenih. Med ranjenci je tukaj nekaj zandarjev.

Cevljarski podjetniki se podajo.

Boston, Masa. — Po štirime-sečni stavki cevljarskih delavcev so se podjetniki pričeli podajati drug za drugim. Do sedaj so podpisale unijako pogodbo štiri kompanije. Delavci, ki so se vr-nili na delo, prispevajo del pla-če v stavkovni fond za podpira-nje delavcev, ki so še na stavki.

Stavka električarjev v Belle-ville.

Belleville, Ill. — Ker stavbni kontraktorji niso hoteli zvišati plač električarjem od \$1.50 na \$1.75, so slednji zastavkali. Stavka je efektivna, ki jo občuti vsa gradbena industrija belle-villskega okrožja.

Generalni štrajk v argentinskem mestu.

Buenos Aires, Arg., 27. jul. — V pristaniščnem mestu Rosario je večerj izbruhnila generalna stavka v prilog pristaniščnim delavcem, ki stavkajo še nekaj tednov. Stavke vodijo komunisti.

Laboritka vlada spel ugnala torijo

Lloyd George je pomagal in zbor-nica je odobrila odločitev e-giptovskega komisarja. Parla-ment je odšel na počitnice.

London, 27. jul. — Angleški parlament je večerj zaključil poletno zasedanje in odšel na počitnice, s katerih se vrne v novemburu. Medtem je delavska vlada dobila proste roke, da v tem času rešuje važna notranja in zunanja vprašanja.

Toriji so spet hoteli potisniti vlado v škrpice radi odločitve visokega komisarja v Egiptu, lorda Lloydja, zagrizenega nasprotnika neodvisnosti egiptov-skega ljudstva. Churchill, bivši finančni minister in osebni pri-jatelj Lloydja, je napadel vlado radi tega koraka. Zunanji mini-ster Henderson je odgovoril, da vlada še nima "mislilnih" rade-dikalne izpremembe v Egiptu, toda izvajanje programa, kakr-šen je, je nemogoče če bi komi-sar Lloyd ostal v službi.

Ker je Lloyd George s svoji-m liberalci spet podpiral laborite, je bil torijski napad s lahkoto odbit in zbornica je odobrila ak-cijo delavske vlade.

Univerza naklonjena organizira-nim delavcem.

Tucson, Ariz. — Arizonaka univerza ima v načrtu obširen stavbni program. Zgradila bo štadij za športne igre in poslop-je za justično šolo. In ko je bila informirana, da Orndorff Con-struction kompanija, ki je dobi-la kontrakt za zgraditev štadija, uposluje neunijske delavce, je vodstvo šole takoj poskrbelo, da bo justično poslopje zgrajeno s organiziranim delavstvom.

Državna odredba v prid delav-cem.

Chicago. — Unija pekov je prejela poročilo iz Nemčije, ki pravi, da je saksonska vlada od-redila, da morajo vsi podjetniki v mejah Saksonske upoštevati kolektivno pogodbo s unijo pe-kov. Za ameriško delavstvo je taka novica posebno velikega po-mena, ker ameriška vlada je na-vadno na strani podjetnikov in proti unijam.

Pojenot dni v zraku

Letalo v St. Louisu malone 400 ur v neprestanem kroženju.

St. Louis, Mo. — Dale Jack-son in Forest O'Brine sta danes zjutraj dosegla že 390 ur nju-nega rekorda trajnosti v zraku. To je že šestnajsti dan njunega neprestanega kroženja nad-tukajšnjih letališčem. Motor še vedno dela in letalca nameravata nadaljevati toliko časa, da mo-tor odpove. Vsaka ura jima pri-nese \$118, to je več ko \$2500 dnevno.

Dva tisoč krojačev zastavkalo.

New York. — Amalgamated Clothing Workers unija je pokli-kala na stavko dva tisoč newyor-skih krojačev, ki so zaposleni pri izdelovanju deških oblek. Število podjetnikov je znižalo tedenske plače od dveh do pet dolarjev. Namen stavke je, da unija dis-ciplinira vse tiste podjetnike, ki mislijo, da lahko organizacijo ignorirajo. In dotični, ki ne bo-djo prestali inspekcije, bodo mo-rali zaostiti posebnim pogo-jem, predno se bodo stavarji vrnili na delo.

Potres usmrtil 60 v Južni Ame-riki.

Quito, Ecuador, 27. jul. — Po-tres je večerj demoliral mesto Moyurgo v republiki Ecuador. Okrog 60 ljudi je bilo ubitih in škoda je ogromna.

Mehički škof deportiran

Laredo, Tex. — Nadškof Oroz-co Jiminez iz Guadalajare, ki se je tri leta skrival v mehiki hribih in vodil oboroženo versko revolto, je bil 26. t. m. deporti-ran iz Mehike. Policija ga je pri-vedla na mejo in tam pustila, da gre kamor hoče.

Tipičen sodnik

Marion, N. C. — Ko je bilo 17 tekstilnih stavarjev prignanih pred sodnika Johna H. Harwooda radi incidenta, ki je bil pripetil na stavkovni straži, so morali poslušati sodnikove jeremijade o "amerikanizmu". Ta amerika-nizem pomeni, da delavci nimajo "pravice piketiranja", ker s tem zabranjujejo pravico do dela ti-stim delavcem, ki žele delati. Na tej pravici sloni ves amerikaniz-em, je pridelgal sodnik; in ker ima piketiranje tendenco, da za-branjuje to neovrgljivo pravico — pravico do sčebanja — je tu-di mirno piketiranje nelegalno. Stavarji so prejeli 750 dolarjev podpore od Emergency odbora za odpomoč stavarjem, ki mu načeljuje Norman Thomas. De-lavci so takoj pozabili na sodni-ko amerikanizem in se zahvali-li za poslano pomoč.

Godbeniki tožijo družbo za plače

San Francisco Cal. — Od-slovljeni godbeniki tožijo Conso-lidated gledališko družbo radi izgube dela, osiroma plač. Godbeniki so skušali dobiti injunk-cijo proti odslovlitvi, kar jim je pa sodnik zanikal. Sedaj so vlo-žili tožbo z namenom, da družbo prisilijo, da jih obdrži na plač-ni listi. Vesta, ki jo zahtevajo v obliki plače za izgubljeni čas, znaša \$2,839.

Bogatin postajajo bogatejši.

Chicago. — Za lastnike delnic raznih velikih korporacij ima prosperiteta konkreten pomen. Na primer, ako je nekdo pred šestnajstimi leti kupil delnice DuPont družbe za \$1595 je v tej dobi prejel v dividendah \$11,564; ali od Standard Oil of N. Y. za \$4330, je prejel \$12,034 v dividendah. Naštevati bi lahko družbo za družbo — same velike korporacije — ali bojišmo se, da bi se čitatelju ne videlo "zani-mivo". (Številke so v resnici suhoparne, navadno pa veliko povedo.) Kljub temu slika predstavlja, da je v Ameriki velika prosperiteta; ako bi ne bilo to resnično, bi povprečna letna di-videnda, ki so jo delile velike korporacije — 28 po številu — v zadnjih 16 letih ne znašale po 15 procentov.

Delavci organizirali športno organizacijo.

Phoenix, Ariz. — Tukajšnje strokovne organizacije so usta-novile delavski športni klub za žogometne igre. Tudi delavci vedno bolj spoznavajo potrebo zdravega športa za svoje člane in za unijako gibanje. V Evro-pi so delavske športne organizacije že močno razvite. Nikake-za dvoma ni, da se bo delavski šport razvil tudi v Ameriki.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena delava (even Chicago) in Kansas, do \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; in Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; in Indianapolis \$6.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada: \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

One dollar per annum. Receipts are not returned.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s urednikom: PROSVETA, 567-49 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Smrt pionirja SNPJ.

Chicago, Ill. — Dne 27. julija je preminil brat Andrej Poravne, član društva št. 1 SNPJ, rojen dne 30. novembra l. 1863 v vasi Gline pri Kamniku. Bil je član jednote od 24. aprila 1904. Pogreb se vrši danes popoldne. Pokojni Andrej je bil član "Slavijske" (št. 1 SNPJ) še predno se je porodila jednota in je bil zelo aktiven v najhujših časih za obstoj SNPJ. Žrtvoval se je mnogo, da je postala jednota tako močna in ugledna. Blag mu spomin!

— Sorodnikom naše sožalje!

Tone spet piše.

Sheboygan, Wis. — Že dolgo se nisem oglasil, pa se tudi sedaj ne bi, ako bi me k temu ne sililo dejstvo, da izrazim svojo zadovoljnost glede urejanja Prosvete po novem načinu. Pri glavnem mislim njeno tehnično urejanje in razpredelbo; seveda se je tudi gradivo mnogo izboljšalo na splošno. Prosveta mi je glavna hrana, duševna hrana, brez katere ne bi mogel živeti, kajti priljubila se mi je tako, da bi mi polovica življenja manjkalo, ako bi je več ne dala.

Toliko o Prosveti.

Sheboyganke novice! Teh je mnogo, pa tudi malo, ker niso splošnega pomena; zanimajo samo lokalne patriote, širša javnost bi se z njimi dolgočasila. Vročina nas muči, pa malo odneha, in spet pritane, a kljub temu menda ni tako huda kot recimo v Chicagu, kakor listi poročajo. Chicago je menda res nesrečno mesto: umori na dnevem "čedu, tatvine, ropi, korupcije" v mestni hiši in še tisoč in ena nesreča, poleg tega pa ubijanje z avti. Kam pa to pride in kam to gre? Well, v Chicagu je veliko ljudi, lepih in grdih, grdi naznanjajo in znotraj, pa je menda vsemogoči iz neba poslal nanje šibo, katero občutijo tudi "ta lepi" in "eti".

Ljudski glas v Prosveti. No, ta me pa izredno zanima. Kako "ga pihajo" naši "progresivci" tam na Fordovem kraljestvu. To so pa ti. Dobro je to, da je dovolj naših trenomislečih rojakov v Detroitu, ki odvaga-jo zgaranje slahka, kar je vsekakor razveseljivo dejstvo. Detroiti rojaki, delajo naprej za resnično povzdigo članstva in ne pustite, da bi se "progresivci" ugnezdili in zavajali naše rojake, ter razbili, kar ste z večletnim trudom zgradili.

V Sheboyganu imamo mnogo salunov, v katerih se prodajajo "mehke" pijače, katere pa postanejo takoj "trde", čim zlezajo v naša grla. V tistem hipu se namreč zgodi "čudež" v naših grlih, kot se je nekdanj v Kani Galileji, kot nam pripoveduje biblijska bajka. — Zadržite čisto grm le redkokdaj na Osmo cesto, ki je glavna v našem lepem in pobožnem mestu. Sel bi večkrat, pa imam prevelike luknje v žepih. Drugič kaj več.

Tone s hrabi.

Poročilo zastopnika.

Pittsburgh, Pa. — Dne 20. julija sem obiskal nekaj rojakov na Libraryju. Najprej sem se ustavil pri mrs. Jakobini, ki je radovolje ponovila naročnino na Prosveto in vrh tega me je imenitno pogostila. Isto so storili Louis Grosnik, ki ima tamkaj trgovino, mrs. Jeram, Frances Likoveh in več drugih. Poslavljeni sem od prijateljev rojakov in se napotil proti Pittsburghu.

V Pittsburghu sem prišel pozno ponoči. Napotil sem se do mojega prijatelja Pikela, kjer me je čakalo presenečenje. Ko sem potrkal, mi je prišla odpirat vrata neznana oseba. Mislil sem si, da sem se zmotil in sem vprašal, če živi tukaj Pikelnova družina. Odgovor je bil pritrdilen, toda povedalo se mi je, da je Pikel umrl in da so ga isti dan pokopali. Hči pokopnega in njen mož sta mi vasedo dala prenočišče, za kar jima izrekam hvalo. Več o smrti Pikela me je silno pretresla, ker sem ga poznal kot dobrega človeka.

Drugi dan sem šel na agitacijo za Prosveto in sem se oglasil pri gospe Antlogar, kjer sem bil dobro postrežen. Potem sem odšel z bratom Antlogarjem na sejo društva št. 1 SNPJ, ki se je vršila v Slov. narodnem domu. Tam mi je brat Delevara rekel, naj počakam v čitalnici, da

bo seja minila. Sel sem v spodnje prostore doma, kjer sem našel veliko število mojih starih znancev in prijateljev. Čitalnice nisem videl, zato naj mi št. 1 SNPJ oprostijo, ker ne morem niti enkrat poročati o nji. Sešel sem se z rojakom M. R., katerega sem začel nagovarjati, naj se naroči na Prosveto. Postal je nejevoljen in mi svetoval, naj se naročim na "A. S." in pristopim v KSKJ. Njegovega predloga seveda nisem mogel upoštevati, ker ne poznam pravil omenjene jednote in ne vem, dali tam sprejemajo 64 let stare "kripelpe". Ako jih sprejemajo, potem bom z veseljem pristopil in sprejel mesto organizatorja.

Nerad se vrtim v posele drugih ljudi, ali včasih se človek vasedo ne more izogniti argumentom radi jednote in političnega prepričanja. Diskuziji je napravil konec Jos. Pogačar, ki je rekel, naj se stvar pri miru pusti, ker vera in politika nimata prostora v podpornih organizacijah. Vsakemu naj bo dovoljeno, da miali po svoje, kar je tudi moje mnenje, in tako je mirne sedel.

Kaj sem dan za dnem na potovanju, se mi marsikaj pripetilo, vidim to ono, ter doživim slučaj, ki bi jih drugače ne. — Pred par tedni sem obiskal naselbino Bessemer, pa sem imel le malo sreče z naročnino, kajti skoro vsi naši rojaki so bili z doma — na delu v tovarni za cement, ki obratuje s polno paro. Istotako dela s polno paro tamkajšnja opelkarna. V teh tovarnah so upošleli naši rojaki, njih žene pa se menda hodijo hladiti v bližnji gozdič v tej neznorni vročini.

Ker sem našel le malo mojih starih prijateljev in znancev doma, sem se po kratkih premislekih podal popoldne v Pittsburgh, kjer sem se bil ustavil pri rojaku Franku Munčiču, ki je obnovil celoletno naročnino in mi postregel z mrazim pivom. Obiskal sem tudi rojaka Franka Miklavčiča, ki je tudi obnovil letno naročnino na Prosveto. Miklavčičeva sta mi postregla izvrstno, zakar jima hvala in hvala Franku Munčiču.

Naslednjega dne sem obiskal br. Louis in Frank Siskovskega. Soproga prvega mi je izvrstno postregla z dobrinami tega sveta, s hrano in pijačo. Iskrena zahvala. Zelo me je pretresla vest, da je tam pred par tedni umrla moja dolgoletna prijateljica mrs. Muška. Dobro se spominjam, ko mi je ob moji 60. letnici poslala krasno darilo. Tudi več drugih Pittsburghovcev me je spomnilo ob moji 60. letnici pred štirimi leti. — Naj v miru počiva pokojna rojakiinja Muška, njenemu soprogu pa izrekam globoko sožalje v imenu moje družine.

Anton Zidanšek, zastopnik Prosvete.

RAZNO

Najdbe iz železne dobe pri Jeruzalemu. — V Tel Neaphehu, severno od Jeruzalema, kopije profesor Bades, vodja Pacific School of Religion. Doslej je izkopal tri grobove, ki izvirajo po njegovi sodbi iz dobe tisoč let pred Kristusom in kažejo vse znake železne dobe. V grobovih je našel Bades oljnice in vrče. Slednji so po sodbi staroslovcevskega Cipra, umetno oblikovani ter imajo podobo čebel in labudov. Drugi grob, ki ga cenijo kritiki na 600 let pr. Kr., je bil v helenistični dobi izropan, potem pa okinčan z dragocenostmi tedanjega časa. V tretjem grobu so našli novce s podobo Arhelaja Herodotovega sina.

Napoleonova relikvija. Na neki dražbi v Parizu so prodali Napoleonovo lovsko puško za 46.700 frankov. Puške je izdelal nekoč slaven puškar po imenu Le Page. Drug enak izdelek tega mojstra so prodali na dražbi za 420 frankov.

Koliko je analifetov. — 62 odst. vseh nad 10 let starih oseb na svetu spada med analifete, trdi neka ameriška statistika. Na svetu je 1.363.900.000 takih oseb, a med njimi jih ne zna 850.500.000 ne pisati ne čitati. Samo v 18 državah je preko 50 odstotkov nepismenih, v ostalih 45 deželah je analifetov manj nego polovica.

Prof. Ferd. Sauerbruch:

Zdravljenje pljučne tuberkuloze

Tedavna in naporna razvoja pot zdravljenja pljučne tuberkuloze je uspešno zaključena. Izkušnja, ki smo jih pridobili v zadnjih dvanajstih letih, uče s prepričevalno nujnostjo, da je enostranska pljučna tuberkuloza danes ozdravljiva; ozdravljen je vsemu, da dobi bolnik spet veselje in voljo za delo in da ne kaže več znakov aktivnega tuberkuloznega pljučnega procesa. Seveda razodene anatomski prikažavci, da pri okrevanju ni prikažavci popolnega nestanja vseh sledov bolezni. Ognjišča se zarasejo, kaverne, to so votline, nastale zaradi razpada tkiva, se očistijo in ko se skrči vezivno tkivo, ki se je tvorilo v okolišni tuberkulozni tkiva, je anatomski proces ozdravljenja zaključen.

Med posameznimi načini zdravljenja ni temeljnih razlik. Vsem metodam je poglavitni namen izločenje obolelega dela pljuč od delovanja. V tem pogledu so s pneumothorax (umetno polnjenje prsne dupline) s prsnimi preponskimi mišicami (parafinova plomba in thoroplastika (sproščanje pranskega tkiva) docela enakovredne. Pri vseh nastopih popustitev napetosti obolelega pljučnega tkiva, krvni in sokrvični obtok se preokrene in kaverne se zmanjšajo in sesedejo. Navzlic tej načelni istovrednosti uporabe različnih metod glede na njih učinek so vendar njih hodorčja v posameznostih ostro oddeljena.

Tako ne moremo vzporediti pneumothoraxskega zdravljenja, to je stianjenja obolelega dela pljuč s spustitvijo plina, s stianjenjem, pri katerem deloma sprostim prani koš in zmanjšamo prano duplino obolele polovice pljuč, tako zvano thoroplastiko. Obe ti metodi sta omejeni samo na svoje področje. Z umetnim polnjenjem prane dupline zdravimo pljučno tuberkulozo le tedaj, če je moči pljuča odločiti od porebrčne stene, če torej niso z njo zrasla. Samo takrat lahko pljuča z zrakom ali dušikom znatno komprimiramo in jih spravimo v mirno stanje. Thoroplastika pa je priporočljiva le tedaj, kadar imamo posla z zarastlinami in bi zato pneumothorax ne zadoštal.

Tudi med zdravniki jih je mnogo, ki radi podcenjujejo nevarnost pneumothoraxa. Kadar poskušajo polniti prano duplino z zrakom in se zaradi delnih zarastlin pljuča ne sesedejo popolnoma, ta metoda ni zanesljiva in je manj upanja na uspeh. Ne glede na to, da je zdravljenje na del obolelega področja malone brez slehernega vpliva, se vsekakor rado še kaj zgodi, kar ne govori bas za to metodo. Zaradi nezadostne omejitve dihalnih kretanj ali nenadnega porasta pritiska, povzročena po sunkovitem kašlju, se delne zarastline na površini pljuč rade malce natrgajo; v kilic proste eksudate, ki z njimi pogosto reagirajo povzročijo infektivne snovi bolezenskih ognjišč, posledica pa je, da se po tej le prerado začne huda čisto življenju nevarna gnojenja v prsni duplini.

Na razne načine so že mislili, kako bi preprečili zarastline, ki ovirajo uspešno zdravljenje s pneumothoraxom. Prerezanje delnih zarastlin pa ni brez nevarnosti in vrhu tega uspeh te operacije ni zanesljiv. Nastanek teh delnih zarastlin je prvi znak, da se začneja celjenje. Zato ga ne smemo ovirati. Tu se kažejo že obrisi meje med področjem uporabljivosti pneumothoraxa in thoroplastike.

Pri vseh oblikah pljučne tuberkuloze, ki kažejo z zarastlinami porebrnih listov, a tvorbo mrene iz vezivnega tkiva okoli tuberkuloznega tkiva, da se začneja celjenje in omejevanje bolezenskih ognjišč, ni več uporabljiv pneumothorax, ampak thoroplastika. Tod se je treba docela odpovedati nepopolnemu pneumothoraxu, ki tudi ne bi bil dosti uspešen.

Danes je thoroplastika — kakor jo je razvil Sauerbruch in njegova šola — tista metoda, ki prihaja pri kirurškem zdravljenju tuberkuloze najbolj v poštev, ako imamo posla z zarastlinami prane mrene. A tudi ona ni edina rešitev kirurške naloge,

kako najti biološke pogoje za ozdravljenje pljučne sušice. Odkar so zavrgli prvotno metodo — popolno odstranitev reber, zato da sprazni bolni del pranskega koša — in spoznali, da pridejo do tega rezultata, če vzamejo iz reber manjši kos tiskraven hrbtnice, je postala thoroplastična metoda precej manj nevarna. Razen tega je tudi za bolnika bolje, da se opravi operacije delno, v etapah, a presledki. Načelno pa mora biti operacija prepuščena izurjenemu kirurgu.

Posebno težko je predvideti vpliv operacije na drugo stran pljuč. Kakor mora po odstranitvi ene polovice obisti ostali del prevzeti celotno izločanje setnih anovi, prav tako mora neoperirani del pljuč opravljati delo tudi za bolno stran. To prekomerno delo utegne neopričakovano podneti dotlej na viden ugasa majcena ognjišča — podoban pojav so že zabeležili pri dozdevno enostranski obistni tuberkulozi. Če pride pri tem do vnetljivega razkrajanja in zasirjenja, je uspeh plastike problematičen. Le oni, ki so si z zdravniškim umevanjem in jasno presojo nabrali izkustev v toli pestri aliki tuberkuloznih obolenj, se bodo pri preoznanju mehaničnih in kliničnih posledic operacije znali naglo in prav orientirati.

Značilne posledice operativnega stianjenja bolne strani pljuč so krajevne in splošne preureditve. Kakor na primer scurlja voda iz luknjice, če stisneš prepono gobo, tako pridejo strupene anovi (toksini) iz ognjišča v krvni in sokrvični obtok, če se zmanjša notranjost prane dupline in s tem pljuč. Zato kmalu po operaciji vnetje naraste in izmedki postanejo obilnejši in pogostejši. Organizem reagira na nenavaden iztok strupov a hujšo vročino, naglejšim utripom in drugimi splošnimi pojavi. Ko pa se te reakcije vnesajo, opazimo kmalu pomirujoče izpremembe, znak okrevanja; popuščanje gnojenja in hektične (sušične) barve in obraza in padec zvišane telesne temperature. Po štirih ali šestih tednih se pokažejo prvi vidni uspehi operacije: vročica popusti, izmeček se zmanjša ali ga celo popolnoma nestane, pacijent se jame rediti in dobiva tek.

Po neki statistiki, ki obsega sicer samo rezultate iz let 1911 do 1925, je na klinikah v Curihu in Monakovem 42 odstotkov operirancev okrevalo in dobilo spet veselje za delo. Kako temeljito so ozdraveli, dokazuje to, da so bili nekateri celo sposobni za vojno službo. Umrljivost operirancev je neznatna, eden do pet odstotkov. Rezultati svetovne statistike, ki beleži kakih tisoč operirancev, se domala ujemajo z navedenimi številkami.

Računati bi smeli celo z 80 odstotki ozdravljenj, če bi se posluževali thoroplastike same pri enostranski, ki tvorjenju vezivnega tkiva inklinirajoči tuberkulozi. Toda precejšen del bolnikov ne ustreza temu idealnemu pogorju. Druga stran pljuč navadno ni popolnoma zdrava. Prej se v takem primeru navadno niso upali operirati, danes se tega ne strahuje več.

Tu si lahko pomagamo z metodo omrtvjenja preponske mišice, pri čemer se pljuča stianajo, ker se prepona dvigne. Ne redno se zgodi, da se pod vplivom ojačenega delovanja in izdatnejše prepojitve s krvjo po omrtvitvi stanje obolelega dela pljuč tako popravi, da je čez nekaj tednov ali mesecev možna thoroplastika pod znatno ugodnejšimi pogoji. Ako pa se po omrtvitvi preponske mišice pokaže, da se je stanje manj bolne strani poslabšalo, potem seveda plastika ni priporočljiva; v poštev pride tedaj le še parafinova plomba.

Preje so pri hudih, obojestranskih obolenjih rezignirali na kirurške ukrepe. V parafinovi plombi pa imamo danes sredstvo, ki z učinkovanjem na kaverne iztrebi omejena ognjišča in zavre pred vsem nadaljnjo širjenje bolezni.

V javnosti razširjeno pojmovanje nalezljive pljučne tuberkuloze samo z vdihavanjem bacilov — kar pa utegne biti krivo — ali državo, da kaj ukrene. Okuževalce je treba ali spraviti v posebne bolnice, da bo v prvi vrsti deca varna pred njimi, ali pa jih pripraviti do tega, da se podvržejo operativnemu zdravljenju kavern, ki so pravo legio

(Dolge na 2. strani.)

Delavsko gibanje na Angleškem

(Kratek zgodovinski pregled)

Priredil Franjo Aleš, Dunaj.

Meščanstvo je s pomočjo delavstva doseglo to, kar je hotelo že leta 1867. To leto je znamenito leto v zgodovini angleškega parlamentarizma in demokracije. Del delavskega razreda, boljše kvalificirani in učeni delavci v mestih so dobili pravico glasu.

Ta mala zmaga je dala naraščajočemu delavskemu gibanju nov pul. Razmere v parlamentu in gospodarstvu so uredile novo formacijo družbe in toriji in whigsi so radi vedno bolj jakih zahtev meščanstva združenega oziroma podprtega z delavstvom bili prisiljeni modificirati socialno politiko v posebnih zakonskih odstavkih, da bi se s tem zavarovali pred pretečo nevarnostjo vedno bolj pomenljivega proletariata. Ta epoha je prinesla tudi zgodovinsko zblizanje starih veteranih whiga stranke z delom novega meščanstva. Nova vladajoča meščanska formacija se je imenovala liberalna stranka.

Sedaj pa je bil tudi čas za delavski razred, da svoje postojanje pokaže. To se je tudi zgodilo. Strokovne organizacije so napredovale in se še bolj razširile. Misel po popolni emancipaciji je postajala vedno večja zahteva. Na pobudo strokovnih organizacij se je ustanovila National Reform League, ki je imela namen v svojih organih osredotočiti vse javno delovanje delavskega razreda. Zmaga in uspehi, ki jih ima ta liga beležiti takoj po njenem rojstvu, so pobudile delavce, da so si ustvarili še močnejše zastopstvo. Ligo so prekrtili v "Ligo delavskega zastopstva" (Labour Representation League). In namen te lige je bil — delavske kandidate izvoliti v parlament.

Doba K. Marxove "Asociacije". Navdušenje za novo ustanovljeno "Ligo delavskega zastopstva" pa se je še bolj pojačilo z momentom, ko sta bila kot predstavnika te lige izvoljena v angleški parlament dva delavska zastopnika, Alexander MacDonald in Thomas Burt. Bilo je to leta 1874.

Doba tega naraščajočega in oživljenega gibanja je imenovati dobo splošnega napredka. Ta doba je tudi vrh na zgodovinsko pozornico mednarodnega proletariata Karl Marxovo Delavsko Asociacijo. "Mednarodna delavska asociacija", prva delavska, internacionalna se je po Marxu prenesla v Anglijo in s tem dala v zgodovini dokaz, da je angleško delavsko gibanje že v tedanjih časih igrajo v mednarodnem, aicer komaj se porajajočem socialističnem gibanju, važno in vidno vlogo.

Z Marxovo živlostjo in delavnostjo je "Asociacija" kmalu dosegla mnogo uspehov. Pridobila si je med delavstvom mnogo pristašev in po vsem svetu se je kmalu pokazal ogromen rdeči jezik novih socialističnih idej. — To doba pa je posebno na Angleškem zaznamovati kot dobo gospodarske in industrijske prosperitete. Uspeh delavskih strokovnih organizacij je bil tedaj silen. Parlament je priznal strokovne organizacije, udali pa so se tudi podjetniki in po težkih mezdah gibanjih in stavkah, je bilo meščanstvo prisiljeno v socialno-političnem oziru sprejeti za delavstvo mnogo zaščitnih zakonov.

Nekaj let kasneje pa je nastal v gospodarstvu viden izbruh. Velika gospodarska kriza je razmajala tudi temelje dolejši tako močnega delavskega, zlasti strokovnega gibanja. Pojavile so se zopet težkoče, ki jih je bilo težko premostiti. Težko je bilo stališče samega vodstva, ki se je v marsičem delilo. En del je še vedno stal pod vplivom radikalnih meščanov, dočim je drugi del zahteval razredno delavsko politiko proti podjetnikom. Toda delavci niso klonili in niso izgubili kljub gospodarski katastrofi, ki je grozila, vere. Zamisel lige delavskega zastopstva, da bi se ustanovilo emancipirano in od meščanskih radikalov popolnoma neodvisno delavsko gibanje kot politično gibanje delavskega razreda, je sicer delo v vodo, toda ne za vedno.

Razmere, ki so v tej gospodarski krizi precej razvrvale gibanje, so bile sicer malo razveseljive, posebno, ker je izgledalo, da bo škodljiv vpliv liberalizma zopet popolnoma obvladal strokovne organizacije. Slabo je bilo v glavnem le to, da je liga izgubila svojo strokovno bazo vsled mahinacij, ki jih ni hotelo biti konca. S tem pa je direktno povzročila, da je gospodarska kriza prinesla tedanjemu delavskemu pokretu polno novih milijonov in usmerila med delavstvom nove duhove, ki so docela povzročili zmedo. Ta doba je doba neorientacije. Sledovi, ki jih je pustila, so datirali še precej daleč v novejšo zgodovino, a pokazali so, da je v njih iskati začetka za pomenjše in tem bolj večje v dvajsetem stoletju razširjeno delavsko gibanje na Angleškem.

(Dolge prihodnjiti.)

Gospod Frilja čita v svojem dnevniku, da so ameriška sodišča na smrt obsodila nekoga, ki se je poročil s 40 ženami.

"Ta sodba je zelo ljudomila," sklene vrli možak.

"Kako to?" se začudi boljša polovica.

"Hudirja! Življenje mu je bilo nemogoče. Pomislil no, da ima štirideset tač!"

"No, sedaj sem srečno zaročen! To je prav tako dobro kakor poročen, si mislim."

"Se boljše!"

Ta mrcina je vzel tvojo hčer edino za to, da bo mogel plačati svoje dolgove."

"Zakaj pa mi nisi tega pred poroko povedal?"

"Eh, veš, tudi jaz sem bil med njegovimi upniki."

Tiskarna S. N. P. J.

**SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOCA DELA**

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

**VODSTVO, TISKARNE APELIRA NA
ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI**

Cene zmerno, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2857-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA